

Östra skolan
Luleå

Likabehandlingsplan

Östra skolan
2017 / 2018

Syftet

Alla människor har lika värde. Ingen elev i vår skola ska utsättas för diskriminering eller trakasserier på grund av kön, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning. Ingen i skolan ska heller utsättas för annan kränkande behandling.

Likabehandlingsplanen har tagits fram i en process med delaktighet från skolans personal och elever. Likabehandlingsplanen ska revideras varje läsår. Kontinuerligt genomförs kartläggning och analys av likabehandling på skolan samt hur arbetet med likabehandling fortskrider.

I följande likabehandlingsplan tydliggörs uppdrag, mål, ansvar, åtgärder, rutiner etc. i syfte att alla ska vara delaktiga och veta vad och hur man ska göra för att:

- främja likabehandling
- förebygga diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling
- åtgärda händelser där elever kan ha kränkts.
- visa hur måluppfyllelsen ska följas upp och utvärderas.

FN: S DEKLARATION OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA art.1

” Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De är utrustade med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av broderskap.

Planen syftar till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. (Trakasserier är kränkningar som har samband med någon av ovanstående sex diskrimineringsgrunder. Handlingar och beteenden som inte har direkt samband med diskrimineringsgrunderna men som ändå uppfattas som kränkande omfattas av förbudet ”annan kränkande behandling”).

Som grund för planen ligger aktuell lagstiftning där vi särskilt tittat på Skollagen (1 kap:5§) och Diskrimineringslagen (2008:567)

Visionen

Östra skolan i Luleå är en miljö där kunskap och framtidstro har en central plats. Skolan kännetecknas av en god arbetsmiljö där man känner sig trygg och respekterad och där alla har rätt att lyckas och behandlas på ett likvärdigt sätt.

Mål

Östra skolan skall vara en skola där alla skall få uppleva trygghet och där alla ska behandlas lika oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Ingen skall bli utsatt för mobbning, sexuella trakasserier eller andra kränkande handlingar.

Förebyggande mål och åtgärder

Kartläggning

Förebyggande åtgärder kön				
Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att alla elever på Östra skolan, oavsett kön ska behandlas lika och ges samma möjligheter.	Kartläggningsverktyget Husmodellen	Vårterminen	Rektor	Efter kartläggningen
	Trivselenkät i åk 6 elevhälsosamtal åk 3 Skoltempen (grundsärskolan)	December månad	Pedagoger	Elevhälsoteamet, lärare
	Genomgång av toaletter med elevrådet, kontroll klotter, lås.	September månad	Elevrådets vuxenstöd	Tillsammans med elevrådet och vaktmästaren och lokalvårdare.
	Det finns rastvärdsschema som alla känner till och efterlever. Rastvärdarna cirkulerar på hela skolgården, även "Lillskogen". Personal cirkulerar på plan 1 och 3 vid på- och avklädning i samband med rast.	Schemat utformas vid höstterminsstart	Rektor	Kontinuerligt
	Platsbyte i klassrum och matsal, alla kan sitta bredvid alla	Kontinuerligt	Pedagoger	Kontinuerligt
	Betygsresultaten (åk 6) analyseras varje termin och som en del i det arbetet så granskas flickor och pojkars resultat	1 gång/termin	Mentorer, elevhälsa	Mentorer, rektor elevhälsa, tillsammans med hela lärargruppen.
	Rastaktiviteter	kontinuerligt	Fritidspersonal	Rektor

Förebyggande åtgärder etnisk tillhörighet				
Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att eleverna ska få grundläggande kunskap om och förståelse för olika kulturer.	Kartläggningsverktyget Husmodellen	Vårterminen	Rektor	Efter kartläggningen
	Trivselenkät i åk 6 elevhälsosamtal åk 3	December månad	Pedagoger	Elevhälsoteamet, lärare
	Genomgång av toaletter med elevrådet, kontroll klotter, lås.	September månad	Elevrådets vuxenstöd	Tillsammans med elevrådet och vaktmästaren
	Det finns rastvärdsschema som alla känner till och efterlever. Rastvärdarna cirkulerar på hela skolgården, även "Lillskogen". Personal cirkulerar på plan 1 och 3 vid på- och avklädning i samband med rast. Rastaktiviteter	Schemat utformas vid höstterminsstart. kontinuerligt	Rektor fritidsperso nal	Kontinuerligt rektor

Förebyggande åtgärder religion eller annan trosuppfattning				
Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att eleverna ska få kunskap om och förståelse för olika religioner eller andra trosuppfattningar.	Kartläggningsverktyget Husmodellen	Vårterminen	Rektor	Efter kartläggningen
	Trivselenkät i åk 6 elevhälsosamtal åk 3	December månad	Pedagoger	Elevhälsoteamet, lärare
	Genomgång av toaletter med elevrådet, kontroll klotter, lås.	September månad	Elevrådets vuxenstöd	Tillsammans med elevrådet och vaktmästaren och lokalvärdare.
	Det finns rastvärdsschema som alla känner till och efterlever. Rastvärdarna cirkulerar på hela skolgården, även "Lillskogen". Skolmatsalen serverar alternativ kost som anpassas efter olika religioner.	Schemat utformas vid hösttermins-start. Kontinuerligt	Rektor Skolsköterska, matsalspersonal	Kontinuerligt Kontinuerligt

	Alla ges förutsättningar att delta på idrott och badaktiviteter.	kontinuerligt	Alla pedagoger	Kontinuerlig uppföljning i arbetslaget.
--	--	---------------	----------------	---

Förebyggande åtgärder sexuell läggning

Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att eleverna ska få kunskap om och förståelse för människors olikheter i fråga.	Kartläggningsverktyget Husmodellen	Vårterminen	Rektor	Efter kartläggningen
	Trivselenkät	December månad	Pedagoger	Elevhälsoteamet, lärare
	Genomgång av toaletter med elevrådet, kontroll klotter, lås.	September månad	Elevrådets vuxenstöd	Tillsammans med elevrådet och vaktmästaren
	Det finns rastvärdsschema som alla känner till och efterlever. Rastvärdarna cirkulerar på hela skolgården, även "Lillskogen".	Schemat utformas vid hösttermins-start.	Rektor	Kontinuerligt

Förebyggande åtgärder ålder

Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att öka elevernas trygghet oavsett ålder.	Kartläggningsverktyget Husmodellen	Vårterminen	Rektor	Efter kartläggningen
	Elevhälsosamtal elevenkät	December månad	Skolsköterska och Pedagoger	Elevhälsoteamet, lärare
	genomgång av toaletter med elevrådet, kontroll klotter, lås.	September månad	Elevrådets vuxenstöd	Tillsammans med elevrådet och vaktmästaren
	Samarbete med svenska kyrkan kring värdegrund.	Varje läsår	pedagoger	Arbetslaget efter genomförd aktivitet.
	Eleverna väljer kulturval där grupperna är åldersblandade.	Kontinuerligt	lärare	Rektor

	Special-och intensivundervisning åldersblandad undervisning	Kontinuerligt	Speciallärare	Rektor
	Elevrådsarbete	Kontinuerligt	Ansvarig för elevrådet	Arbetslag
	SVA undervisning	kontinuerligt	SVA lärare	arbetslaget
	Det finns rastvärdsschema som alla känner till och efterlever. Rastvärdarna cirkulerar på hela skolgården, även "Lillskogen".	arbetsplatsträffar	Arbetslag	arbetsplatsträffar
	Elevernas raster anpassas så att åldrarna på eleverna fungerar bra.	början av höstterminen	arbetslag	rektor

Förebyggande åtgärder funktionsnedsättning				
Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att eleverna ska få kunskap om och förståelse för vad funktionsnedsättning är och vad det kan innebära att leva med funktionsnedsättning .	Kartläggningsverktyget Husmodellen	Vårterminen	Rektor	Efter kartläggningen
	Trivselenkät	December månad	Pedagoger	Elevhälsoteamet, lärare
	Genomgång av toaletter med elevrådet, kontroll klotter, lås.	September månad	Elevrådets vuxenstöd	Tillsammans med elevrådet och vaktmästaren
	Det finns rastvärdsschema som alla känner till och efterlever. Rastvärdarna cirkulerar på hela skolgården, även "Lillskogen".	Schemat utformas vid höstterminsstart.	Rektor	Kontinuerligt
	Information om hur det är att			Efter

	leva med funktionsnedsättning (av inbjuden besökare t ex).	Vårterminen	Pedagoger	undervisningens genomförande
--	--	-------------	-----------	------------------------------

Främjande mål och åtgärder

Främjande åtgärder kön				
Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att alla elever på Östra skolan, oavsett kön ska behandlas lika och ges samma möjligheter.	Hemlig kompis F-klass - åk 2	Kontinuerligt	Pedagoger	Mentorer
	Kompissamtal åk 3-4	Kontinuerligt	Pedagoger	Mentorer
	Arbete med värdegrundsfrågor åk 5-6	Kontinuerligt	Pedagoger	Mentorer
	Gemensamma klassrumsregler och regler för rastaktiviteter	Utformas vid höstterminsstart	Pedagoger	Mentorer
	Vid skolutvecklingsarbetet på skolan så har skillnader i betyg mellan flickor och pojkar lyfts upp för diskussion och analys.	Kontinuerligt	Rektor, lärare	Efter vårterminens slut
Elevråd och klassråd – jämn fördelning pojkar och flickor	Kontinuerligt	Rektor, lärare	I slutet av vårterminen	
Främjande åtgärder etnisk tillhörighet				
Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att eleverna ska få grundläggande kunskap om och förståelse för olika kulturer.	Undervisning om migration i nutid och dåtid - orsaker och konsekvenser. Tar vara på elevernas etniska mångfald och kompetens i undervisningen.	Kontinuerligt	Lärare i SO	Efter undervisningens genomförande
	Nyttja modersmållärares kompetens om olika kulturer och inom olika religioner.	Kontinuerligt	Pedagoger	Vid vårterminens slut

Främjande åtgärder religion eller annan trosuppfattning				
Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att eleverna ska få kunskap om och förståelse för olika religioner eller andra trosuppfattningar.	Inom undervisningen i främst religion så ägnas det mycket tid till att belysa olika religioner i ett historiskt perspektiv, men även inom samhällskunskapen så kopplas nutid ihop med dåtid. Tar vara på elevernas etniska mångfald och deras kompetens i undervisningen. Nyttjar modersmålslärares kompetens.	Kontinuerligt	Lärare i SO	Efter undervisningens genomförande
	Skolan tillämpar en policy där ledighet beviljas för att fira olika religiösa högtider.	Vid läsårsstart	Rektor	Kontinuerligt
	Information till personalen har lämnats om olika elevers religioner och hur deras firande av högtider påverkar skolan.	Vid läsårsstarten	Rektor, mentor	I början av läsåret

Främjande åtgärder sexuell läggning				
Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att eleverna ska få kunskap om och förståelse för människors olikheter i fråga.	I undervisningen belyser man olika familjekonstellationer samt sexuell läggning.	kontinuerligt	Lärare	Vårterminen

Främjande åtgärder funktionsnedsättning				
Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att eleverna ska få kunskap om och förståelse för vad funktionsnedsättning är och vad det kan innebära att leva med funktionsnedsättning .	Grundsärskolan och grundskolan är lokalintegrerad vilket gör att alla elever blir en naturlig del i skolan. Gemensamt deltagande i aktiviteter – ”Öppen scen”, friluftsdagar, högtider, ”Husdjurens dag”.	Kontinuerligt	Lärare i respektive skolform.	Kontinuerligt
	Vi har speciella arbetslagsmöten där särskolan personal och grundskolan personal möts för att diskutera och planera ett förebyggande arbete.	Vårterminen	Rektorena	Efter träffarna
	Grundskolans fritidshem samarbetar med grundsärskolans fritidshem.	Kontinuerligt	Pedagoger	Rektor
	Elever med funktionsnedsättning bemöts så att deras behov tillgodoses på bästa sätt så att lärandet främjas.	Kontinuerligt	Pedagoger	Utvecklingssamtal IUP
	CEH kompetenser nyttjas kontinuerligt.	kontinuerligt	rektor	Lokala elevhälsoteamet

Främjande åtgärder ålder				
Mål	Åtgärd	Senast genomfört	Ansvar	Uppföljning
Att eleverna ska känna trygghet oavsett ålder.	Gemensamma friluftsdagar med aktiviteter som är åldersblandade.	Varje läsår	Lärlaget	lärlaget
	Åldersblandad specialundervisning	kontinuerligt	Specialpedagog	specialpedagog
	Kulturvalet är åldersblandat elevrådsaktiviteter	kontinuerligt varje läsår	pedagoger rektor, elevrådsstödjare	rektor rektor

Arbete under läsåret 2016-17

Arbetet med att verka för en god skolmiljö där trygghet och trivsel utgör grunden för utveckling och lärande har fortsatt under läsåret. Elevernas svar i våra egna undersökningar och andra enkäter visar att våra elever tycker om sin skola och känner sig trygga både i skolan och i Luleå energi arena där de har idrott.

Elevrådet har arbetat med "Husmodellen", frågeställningar kring skolmiljön och även fördjupat sig kring hur skolvardagen skulle kunna förbättras i frågor som har samband med exempelvis elevernas ålder, kön, religion eller etniska tillhörighet.

Skolan har under året arbetat fram "ledstänger" som stödjer arbetet med elevhälsa och likabehandling.

Länk till Husmodellen: <http://www.do.se/globalassets/stodmaterial/stod-skrift-husmodellen2.pdf>

Målsättning för läsåret 2017-18

Se över främjande och förebyggande åtgärder i likabehandlingsplanen. Elevhälsoteamet lägger upp arbetet, pedagogerna arbetar med revideringen under en kompetensutvecklingsdag. Implementera skolans "ledstänger" det stödjande arbetssätt som är grunden för elevhälsoarbetet och ett stöd för alla på skolan.

Skapa ett trygghetsteam vars huvudsakliga uppgift är att arbeta förebyggande men även utredande och uppföljande vid behov.

Enkät om trivsel (F-3), skolenkät åk 6. Återkoppling till eleverna om resultaten på enkäter och även elevhälsosamtalen.

Vi vill uppnå detta genom att:

1. Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet ska vara långsiktigt och omfatta individ – grupp - och organisationsnivå. Målet är att skapa goda, demokratiska relationer och lärmiljöer som i sig innebär att kränkningar minskar.

Elever och vuxna ska få ökad kunskap och medvetenhet om alla barns- och elevers rätt till likabehandling genom att:

- Arbeta med empatiträning, diskussioner, elevernas sociala kompetens, gemenskapsfrämjande aktiviteter och återkommande värderingsövningar.
- Arbeta för ett fungerande rastvärdskap.
- Utse och utbilda elevskyddsombud från åk 5-6 som även deltar i elevrådet.

2. Kartlägga

Kartläggning av elevernas arbetsmiljö ska göras varje år inför revidering av likabehandlingsplanen.

- Genom regelbundna enkäter, hälsosamtal, skyddsombudsträffar och elevråd.
- När elever, föräldrar eller vuxna i skolan upptäcker kränkande handlingar/mobbning så informeras arbetslaget.

3. Utredda och åtgärda

Personal tar vid och ansvarar för arbetsgång, uppföljning, dokumentation och utvärdering genom att:

- Informera arbetsenheten och övrig berörd personal.
- Samla in fakta för att få en bild av vad som pågår.
- Samtala med den utsatte och/eller berörda personer.
- Informera skolledningen
- Rapportera till skolhuvudmannen.
- Sammanföra vårdnadshavare tillsammans med eleverna, berörda lärare, Elevhälsoteam och skolledning.
- Begära handledning av elevhälsoteamet.
- Vid varje enskilt fall göra en bedömning om hur allvarlig kränkningen är och om en anmälan till socialtjänst eller polis skall göras.

Arbetsgång vid misstanke om att elev utsätts för kränkande behandling/trakasserier av annan elev.

1. Vid misstanke om att kränkande behandling förekommer eller då kränkande behandling har skett informeras mentor, annan personal eller rektor.

2. Den som tagit emot informationen rapporterar till rektor.

3. Vid kränkningen skall mentor, rektor och mottagare av anmälan omedelbart träffas för att gå igenom händelsen och enas om en strategi för hanterande av situationen.

4. Rektor meddelar skolhuvudmannen att anmälan inkommit samt vilka åtgärder vidtas.
5. Mentorn samtalar med berörda elever.
6. Vid behov har representanter från elevhälsoteamet enskilda samtal med den som blivit utsatt och den som har utfört den kränkande behandlingen.
7. Vårdnadshavare kontaktas av mentorer. Vid behov träffas vårdnadshavare och rektor.
8. Rektorn ansvarar för att eventuella åtgärder utförs, till exempel polisanmälan eller anmälan till socialtjänsten.
9. Elevhälsoteamet följer upp händelsen/händelserna genom att tillsammans med de inblandade utforma en åtgärdsplan som samtliga inblandade skall verka för. Åtgärdsplanen skall tidsbestämmas och följas upp.
10. Återkoppling till Skolhuvudmannen.

Arbetsgång vid misstanke om att elev utsätts för kränkande behandling/trakasserier av en vuxen.

1. Vid misstanke om att kränkande behandling förekommer eller då kränkande behandling har skett informeras mentor, annan personal eller rektor.
2. Den som tagit emot informationen rapporterar till rektor.
3. Rektor samtalar med den som upplevt sig kränkt.
4. Rektor samtalar med den som utpekats.
5. Rektor meddelar skolhuvudmannen att anmälan inkommit samt vilka åtgärder vidtas.
6. Händelsen följs upp med berörda inom rimlig tid efter det inträffade.
7. Återkoppling till Skolhuvudmannen.

Definitioner:

Diskriminering inom skolan är när man på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever. Diskriminering kan vara direkt eller indirekt.

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det ha en direkt koppling till kön, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder, könsöverskridande identitet eller uttryck eller ålder.

Indirekt diskriminering sker när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt men som i praktiken missgynnar en elev med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

Kränkning innebär att uppträdande som kränker en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska (t.ex. slag , knuffar), verbala(t.ex. hot, öknamn) psykosociala (t.ex. utfrysning), texter och bilder (t.ex. lappar , fotografier, sms, meddelanden i webbcommunities).

Kränkande behandling delas in i trakasserier och annan kränkande behandling

Trakasserier är en behandling som kränker en elevs värdighet och som har koppling till någon av de skyddade diskrimineringsgrunderna, dvs. kön, etnisk tillhörighet osv.

Med **annan kränkande behandling** menas en kränkning av en elevs värdighet som saknar koppling till ovan beskrivna diskrimineringsgrunder.

Mobbning innebär att en, men oftast flera personer systematiskt under en viss tid trakasserar en eller flera personer fysiskt och /eller psykiskt vid upprepade tillfällen, Alla konflikter är inte mobbning. Mobbning kan ske mellan elever och mellan lärare och elever.

Rasism är en föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

Främlingsfientlighet är rädsla för/ stark motvilja mot grupper som den definieras genom fysiska, kulturella/ etniska eller beteendemässiga och karaktäristiska.

Homofobi är en uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en stark negativ syn på homo- och bisexualitet och homo eller bisexuella personer.

Sexism är ett negativt betraktelse- eller handlingssätt mot en individ vars könsidentitet och/eller könsuttryck skiljer sig från normen för det kön som registreras för personen vid födseln

Rutiner i likabehandlingsarbetet

Syfte	Aktivitet	När	Ansvar
Förebyggande	Kompetensutveckling av personal Förankring av likabehandlingsplanen Efterlevnad av skolans ordningsregler Sträva efter en lärmiljö med kunskap och framtidstro där eleverna blir respekterade och sedda som individer. Elevhälsoteamet Handledning Utbildning av elevskyddsombud Överlämningar mellan lärare/skolformer Arbeta med förväntansdokumenten Hälsosamtal Enkäter Rastvärdsverksamhet Likabehandlingsplan	Kontinuerligt Kontinuerligt Kontinuerligt Kontinuerligt Var 2:e vecka Vid behov Kontinuerligt vid läsårsstart Kontinuerligt Åk 1,4,7 Varje termin Kontinuerligt Föräldramöte	Rektorer Rektorer Lärare Rektorer Rektorer Skolpsykiater Rektorer Rektorer Lärare Skolsköterska Lärare Lärare Lärare
Åtgärdande	När kränkning inträffar: Samtal med berörda Kartläggning Dokumentation Informera lärare, föräldrar, rektor och elevhälsa. Upprätta åtgärdsplan Rapportera till huvudmannen Uppföljning av åtgärder Vid fortsatt kränkning: Reviderad åtgärdsplan Sammanföra elever och föräldrar med lärare och ev. skolledning Återkoppling till skolhuvudmannen Polisanmälan Anmälan till arbetsmiljöverket Uppföljning av åtgärder	Snarast Snarast Snarast möjligt Snarast möjligt Snarast möjligt Snarast ca 2 veckor Snarast möjligt Snarast möjligt Snarast Snarast möjligt Inom 24 tim ca 2 veckor	Lärare Lärare Lärare Lärare Lärare Rektor Lärare Rektorer Lärare Rektor Rektorer Rektorer Rektorer
Uppföljning	Elevuppföljningar Mentorsuppföljningar Hälsosamtal Enkäter Översyn av rutiner, regler och planer	Kontinuerligt Kontinuerligt Åk, 7 Varje läsår Varje läsår	Lärare Rektorer Skolsköterska Rektorer Rektorer

Vad säger styrdokumentet?

Skollagen

3 § Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

4 § I arbetsmiljölagen (1977:1160) finns bestämmelser om kraven på en god arbetsmiljö. I vissa frågor som rör arbetsmiljön finns bestämmelser även i denna lag.

Ordningsregler

5 § Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Disciplinära och andra särskilda åtgärder

Allmänna befogenheter för rektor och lärare

6 § Rektor eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande.

Enligt de förutsättningar som följer av 7-23 §§ får det beslutas om utvisning, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skolenhet, avstängning och omhändertagande av föremål.

En åtgärd enligt första eller andra stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Utvisning ur undervisningslokalen

7 § I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får en lärare visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om

1. eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och
2. eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren.

Kvarsittning

8 § Under samma förutsättningar som i 7 § får en lärare eller rektor i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan besluta att en elev ska stanna kvar i skolan under uppsikt högst en timme efter att skoldagens undervisning har avslutats eller infinna sig i skolan högst en timme innan undervisningen börjar.

Utredning

9 § Om en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 8 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

10 § Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skriftlig varning

11 § Efter en utredning enligt 9 § första stycket får rektorn besluta att tilldela eleven en skriftlig varning. En sådan varning ska innehålla information om vilka åtgärder som kan komma att vidtas om eleven inte ändrar sitt beteende.

Elevens vårdnadshavare ska informeras om rektorns beslut.

Tillfällig omplacering

12 § I förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får rektorn besluta att en elev ska följa undervisningen i en annan undervisningsgrupp än den eleven annars hör till eller undervisas på annan plats inom samma skolenhet om åtgärderna som gjorts efter en sådan utredning som avses i 9 § första stycket inte varit tillräckliga eller om det annars är nödvändigt för att tillförsäkra de andra eleverna trygghet och studiero.

Elevens vårdnadshavare ska informeras om rektorns beslut.

Endast om det finns synnerliga skäl får en åtgärd som rektorn vidtagit med stöd av första stycket gälla under längre tid än två veckor. Åtgärden får dock inte gälla för en längre tid än fyra veckor.

Tillfällig placering vid en annan skolenhet

13 § Om åtgärder enligt 12 § inte är tillräckligt ingripande eller på grund av andra omständigheter inte är möjliga att genomföra, får rektorn besluta att en elev tillfälligt ska följa undervisningen vid en annan skolenhet.

Beslutet om en sådan tillfällig placering fattas gemensamt med rektorn vid den mottagande skolenheten. Elevens vårdnadshavare ska informeras om beslutet innan placeringen genomförs.

Endast om det finns synnerliga skäl får en åtgärd som rektorn vidtagit med stöd av första stycket gälla under längre tid än två veckor. Åtgärden får dock inte gälla för en längre tid än fyra veckor.

Avstängning i vissa obligatoriska skolformer

14 § I grundskolan, specialskolan och sameskolan får rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om

1. det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero,
2. syftet med åtgärder enligt 7, 8 och 11 §§ inte uppnåtts eller det finns andra särskilda skäl med hänsyn till elevens beteende, och
3. eleven erbjuds kompensation för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt första stycket.

Ett beslut om avstängning gäller omedelbart om inte annat beslutas.

Avstängningstid i vissa obligatoriska skolformer

15 § Ett beslut enligt 14 § får innebära avstängning endast under den tid som behövs för en skyndsamt utredning av vilka andra åtgärder som kan behövas.

En elev får inte stängas av för en längre tidsperiod än en vecka och inte heller vid fler tillfällen än två gånger per kalenderhalvår.

Inhämtande av yttrande och information till berörda

16 § Innan rektorn beslutar om avstängning enligt 14 § ska eleven och elevens vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig.

Rektorn ska informera huvudmannen när han eller hon har fattat ett beslut om avstängning.

Om eleven är under 18 år ska även socialnämnden informeras om beslutet.

Inhämtande av yttrande

21 § Innan huvudmannen eller rektorn beslutar om avstängning enligt 17 eller 19 § ska eleven och elevens vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig.

Innan huvudmannen fattar beslut ska, om eleven är under 18 år, samråd även ske med socialnämnden.

Rektorn ska informera huvudmannen när han eller hon har fattat ett sådant beslut som avses i 17 § tredje stycket och 19 § tredje stycket. Om eleven är under 18 år ska även socialnämnden informeras om beslutet.

Omhändertagande av föremål

22 § Rektorn eller en lärare får från en elev omhänderta föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt första stycket.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare.

23 § Ett föremål som har omhändertagits enligt 22 § ska återlämnas till eleven senast vid den tidpunkt skoldagen är slut för eleven. Om eleven vid upprepade tillfällen tagit med sig föremål som omfattas av 22 § eller om det med hänsyn till föremålets beskaffenhet finns särskild anledning att inte återlämna det, behöver dock inte föremålet lämnas tillbaka förrän elevens vårdnadshavare har informerats om omhändertagandet. Ett omhändertagande får inte bestå längre än till och med fjärde dagen efter verkställandet av omhändertagandet.

Om ett föremål som har omhändertagits enligt 22 § kan antas bli förverkat enligt 36 kap. 3 § brottsbalken, 6 § narkotikastrafflagen (1968:64), 5 § lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål, 5 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, 9 kap. 5 § vapenlagen (1996:67) eller 5 § lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, ska rektorn eller den som rektorn har bestämt skyndsamt anmäla omhändertagandet till polismyndigheten. Omhändertagandet får i dessa fall bestå tills frågan om föremålet ska tas i beslag har prövats.

Dokumentation

24 § Om en åtgärd vidtagits enligt 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 eller 23 §, ska den dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden. Om åtgärden rör omhändertagande av föremål enligt 22 §, gäller denna skyldighet endast om föremålet inte återlämnats efter lektionens slut.

6 kap. Åtgärder mot kränkande behandling

Ändamål och tillämpningsområde

1 § Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Bestämmelserna tillämpas på utbildning och annan verksamhet enligt denna lag.

Diskriminering

2 § Bestämmelser om förbud m.m. mot diskriminering i samband med verksamhet enligt denna lag finns i diskrimineringslagen (2008:567).

Definitioner

3 § I detta kapitel avses med

- elev: utöver vad som anges i 1 kap. 3 § den som söker annan utbildning än förskola enligt denna lag,
- barn: den som deltar i eller söker plats i förskolan eller annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kap.,
- personal: anställda och uppdragstagare i verksamhet enligt denna lag, och
- kränkande behandling: ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Tvingande bestämmelser

4 § Avtalsvillkor som inskränker rättigheter eller skyldigheter enligt detta kapitel är utan verkan.

Ansvar för personalen

5 § Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Aktiva åtgärder

Målinriktat arbete

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §§.

Skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling

7 § Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Plan mot kränkande behandling

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Förbud mot kränkande behandling

9 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling.

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

10 § En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).

För verksamhet som avses i 25 kap. och för fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet eller förskoleenhet gäller första och andra styckena för den personal som huvudmannen utser.

Förbud mot repressalier

11 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för repressalier på grund av att barnet eller eleven medverkat i en utredning enligt detta kapitel eller anmält eller påtalat att någon handlat i strid med bestämmelserna i kapitlet.

Skadestånd

12 § Om huvudmannen eller personalen åsidosätter sina skyldigheter enligt 7, 8, 9, 10 eller 11 § ska huvudmannen dels betala skadestånd till barnet eller eleven för den kränkning som detta innebär, dels ersätta annan skada som har orsakats av åsidosättandet. Skadestånd för kränkning i andra fall än vid repressalier lämnas dock inte, om kränkningen är ringa. Om det finns särskilda skäl, kan skadeståndet för kränkning sättas ned eller helt falla bort.

Rättegången

13 § Mål om skadestånd enligt detta kapitel ska handläggas enligt bestämmelserna i rättegångsbalken om rättegången i tvistemål när förlikning om saken är tillåten. I sådana mål kan det dock förordnas att vardera parten ska bära sin rättegångskostnad, om den part som har förlorat målet hade skälig anledning att få tvisten prövad.

Bevisbörda

14 § Om ett barn eller en elev som anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling enligt 9 § eller repressalier enligt 11 §, visar omständigheter som ger anledning att anta att han eller hon har blivit utsatt för sådan behandling, är det huvudmannen för verksamheten som ska visa att kränkande behandling eller repressalier inte har förekommit.

Rätt att föra talan

15 § I en tvist om skadestånd enligt detta kapitel får Statens skolinspektion som part föra talan för ett barn eller en elev som medger det. När Skolinspektionen för sådan talan får myndigheten i samma rättegång också föra annan talan för barnet eller eleven om han eller hon medger det. För barn under 16 år krävs vårdnadshavares medgivande.

Bestämmelserna i rättegångsbalken om part ska gälla även den för vilken Skolinspektionen för talan enligt detta kapitel när det gäller jävsförhållande, pågående rättegång, personlig inställelse samt förhör under sanningsförsäkran och andra frågor som rör bevisningen.

När ett barn eller en elev för talan enligt detta kapitel får Skolinspektionen inte väcka talan för barnet eller eleven om samma sak.

16 § Rättens avgörande i ett mål där Statens skolinspektion för talan för ett barn eller en elev får överklagas av barnet eller eleven, om det får överklagas av myndigheten.

När rättens avgörande i ett mål som avses i första stycket har vunnit laga kraft, får saken inte prövas på nytt på talan av vare sig barnet eller eleven eller Skolinspektionen.

Lgr 11

Grundläggande värden

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de

grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen i skolan ska vara icke-konfessionell. Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.

God miljö för utveckling och lärande

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever SFS 2006:67

1§ "Denna lag har till ändamål att främja barns och elevers lika rättigheter samt att motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

Lagen har också till ändamål att motverka annan kränkande behandling. Denna lag tillämpas på utbildning och annan verksamhet som avses i skollagen".

(1985:1100)

9§ "Huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal får inte missgynna ett barn eller en elev genom att tillämpa en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som neutralt, men som i praktiken särskilt missgynnar barn eller elever med visst kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller visst funktionshinder. Detta gäller dock inte om bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet kan motiveras av ett berättigat mål och medlen är lämpliga och nödvändiga för att uppnå målet".

LIKABEHANDLINGSTRAPPA

FÖREBYGGANDE ARBETE

